

Uz naža asmens

Esošajā situācijā, šķiet, visneapskaužamākajā situācijā ir uzņēmēji, kuriem darbinieku pretošanās vakcinācijai var radīt ne tikai problēmas par to, kas veiks noteiktus pienākumus, bet pat zaudējumus, ka kāds darbs paliks neizpildīts.

Sadzīves pakalpojumi.

Viens pozitīvs tests var pārvilkt visam svītru

Sludinājumi "Druvā" rāda, ka šobrīd pat apkopēji un darbinieki veļas mazgātavā tiek meklēti ar darbspējīgiem Covid-19 sertifikātiem. Kā stāsta uzņēmumu "Green Line Services" un "Darba apģērbu serviss" īpašnieks Gvido Sabulis, tādu prasību nosaka likumdevējs, un tas tiek ievērots, jo īpaši tāpēc, ka uzkopšanas darbus uzņēmums veic publiskajā sektorā.

"Līdz šim darbinieki veica testus, tagad atbilstoši jaunajām prasībām tas derēs vien tad, ja darbinieks līdz 15.novembrim uzsācis vakcinācijas kursu. Jau līdz šim bijām domājuši, kā iespējami mazināt riskus, ja kāds darbinieks tomēr saslimst ar Covid-19. Mums ir ražošana, nevaram strā-

dāt attālināti vai uz nedēļu, divām apturēt darbību.

Vienmēr darbiniekiem esam uzsvēruši, ka galvenās ir preventīvās darbības. Ja paši visu ievērosim, prasības pildīsim, kaut vai ar roku mazgāšanu, būs iespēja neieļaut vīrusu kolektīvā. Darbinieki ēst gāja noteiktās grupās, uzturējās tikai savā zonā, autovadītāji nenāca telpās, kā bija ierasts, tikai izkrāmēja kravu un devās prom. Tas ļāva panākt, ka neviens darbinieks šajā laikā nebija ar pozitīvu testu," stāsta G. Sabulis.

Viņš neslēpj, ka šis laiks uzņēmuma vadībā rada pamatīgu stresu, jo viens pozitīvs tests var pārvilkt visam svītru. Var jau viss it kā būt sakārtots, bet nemitīgi jādomā, kas notiks, ja tomēr kāds saslims. Darbinieku jau tā trūkst, ja vēl vairāki izkrīt no aprites, ir lielas problēmas.

"Katra diena rit kā uz naža asmens, jo nekad nezini, kādas ziņas var pienākt," saka uzņēmējs. "Esam darbiniekiem skaidri pateikuši, ja ir kaut mazākās aizdomas par saslimšanu, klepus, šķavas, temperatūra, uz darbu nākt aizliegts."

Pasažieru pārvadājumi.

Krīzes brīži parādā vājāko posmu

Uzņēmuma "CATA" pasažieru pārvadājumu dienesta vadītājs Lotārs Dravants stāsta, ka

vakcinācijas aptvere viņu uzņēmumā daudz neatšķiras no kopējās situācijas darba kolektīvos. Protams, simts procenti nav, bet virs 90 procentiem ir, tāpēc esot jāiespringst, lai nodrošinātu visu, ko apņēmies. Daudzi darbinieki, kuri sākumā bijuši pret vakcināciju, valdības lēmumu ietekmē tomēr ir izlēmuši par labu potoi.

Daži darbinieki pateikuši, ka nevakcinēsies, tie atbilstoši likumdošanai tikšot atstādināti uz noteikto laiku. Ja šajā trīs mēnešu pārdomu laikā darbinieks neizlems par labu vakcinācijai, tiks sperti nākamie soļi.

Jautāts, vai situācija ir satraucoša, L. Dravants atklāti saka, ka tā noteikti nav nekāda foršā, bet šādas situācijas mobilizējot cilvēkus: "Tieši šādos brīžos parādās, kurš ir ķēdes vājākais posms, un mēs jau neesam citādi kā tirgotāji vai citā jomā strādājošie."

Neviens reiss pagaidām netiek atcelts, bet uzņēmums aicina pasažierus pirms brauciena tomēr pārliecināties, vai nav veiktas kādas izmaiņas. "Tas nav saistīts tikai ar šo vīrusu," saka L. Dravants. "Katru pirmdienu, atnākot uz darbu, nākas secināt, ka kāds ir apslimis, un ar steigu jāmeklē aizvītiotājs. Turklāt šajā laikā aicinām tos, kuriem ir kādi aizdomīgi saslimšanas simptomi, uz darbu tomēr nenākt, lai pasargātu citus. Šīs nedēļas pirmās trīs dienas ir saplānotas, neviens reiss netiek atcelts, tad nāk svētku dienas, kad situācija vieglāka, jo sarūk veicama apjoms."

IEVADS

Latvijas darba tirgū šī gada nogalē iezīmēti divi svarīgi datumi: 15. novembris, kas nu jau ir vakardiena tiešā nozīmē, no kura valsts pārvaldē nevar strādāt pret "Covid-19" nevakcinētie ierēdņi un darbinieki; un 15. de-

cembris, pēc kura visiem darbiniekiem, kuri strādā klātienē, arī privātajā sektorā, būs obligāts vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikāts. "Druva" centās apzināt, kā šīs prasības ietekmēs ikdienu un kāda situācija ir mūsu puses uzņēmumos.

Būvniecība.

Situācija jātver ar skaidru prātu

Sertifikāti būs vajadzīgi arī būvniecībā strādājošajiem. SIA "Wolf System" valdes priekšsēdētājs Juris Kozlovskis atzīst, ka prasība par obligātu vakcināciju ir loģiska un saprotama: "Nesaprotu, kā darbinieki, kuri nevakcinējas, iedomājas savu turpmāko darba ritmu. Ka mēs sameklēsim objektu, kurā viņš varēs strādāt pilnīgi viens, iedosim viņam vienam transportu, dzīvojamo vagoniņu un to visu paredzēsim tām? Darbs būvniecībā ir kolektīvs, turklāt jāstrādā arī iekštelpās, tāpēc saprotama prasība vakcinēties."

Uzņēmējs norāda, ka darba kolektīvā sadarbības sertifikāts ir vairāk nekā 92 procentiem strādājošo, pārējie, visticamāk, nevakcinētosies. Bet kopumā nesot, par ko sūdzēties, situācija jātver ar skaidru prātu, un atbil-

stoši jāreaģē. Jācenšas cilvēkiem skaidrot, motivēt, kas nav vienkāršs uzdevums, bet nav arī neizdarāms.

Skaidrojot, kāpēc Latvijā esam šādā situācijā, J. Kozlovskis min vienkāršu piemēru: "To svētdien parādīja Latvijas sieviešu basketbola izlase, uzvarot Zviedriju. Uzvarēja, jo spēlēja kā vienota komanda, tad nav nozīmes, kurš ir treneris. Ja Latvijas sabiedrība būtu vienota kā komanda, mums ietu labi, taču esošajā situācijā ir vienalga, kurš vada valsti, mēs neesam kā komanda, tāpēc jebkurā situācijā būs tā, kā ir šobrīd. Un problēma ir izglītībā un cilvēku izpratnē, kas ir demokrātija. Tā ir visu sabiedrības pilsoņu vienlīdzība un personas brīvība, taču mūsu sabiedrībā tas tiek pārprasts. Cilvēki neizprot, ka tā nav visatļautība, ka sabiedrības kopējās intereses tomēr ir stādāmas augstāk par indivīda izvēli." □

Tiesiskas prasības

Vakcinācijas pretinieki savu taisnību meklē tiesā, un tas vērojams ne tikai Latvijā, arī visā Eiropā. Aptaujātie Cēsu uzņēmēji, ir gatavi arī tam, ka tiks iesūdzēti tiesā par to, ka nāksies pārtraukt darba attiecības.

pienākums vakcinēties ir noteikts saskaņā ar likumu, tam ir leģitīms mērķis, ka likumdevēja lietotie līdzekļi ir piemēroti un nepieciešami tā sasniegšanai un ka šo mērķi nevar sasniegt ar citiem, personas tiesības un likumiskās intereses mazāk ierobežojošiem līdzekļiem. Tiesa secina, ka labums, ko iegūst sabiedrība, nosakot vakcinēšanās pienākumu, ir lielāks par personas tiesībām nodarīto aizskārumu.

Citu valstu iedzīvotāji meklējuši taisnību arī Eiropas Cilvēktiesību tiesā, bet tā atzinusi, lai arī obligāta vakcinācija ierobežo indivīda tiesības uz privāto dzīvi, šāds ierobežojums ir pieļaujams, ja tas noteikts ar likumu, tam ir leģitīms mērķis un tas ir nepieciešams demokrātiskā sabiedrībā.

Arī Latvijas Republikas Tiesībsargs norādījis, ja brīvprātīga vakcinācijas politika nav pietiekama, lai sasniegtu un saglabātu puļa imunitāti, ir pamats ieviest obligātu vakcinācijas politiku, lai panāktu atbilstošu aizsardzības līmeni. □

Latvijas Administratīvajā rajona tiesā saņemti vairāki desmiti prasības pieteikumu par valdības noteikto pienākumu konkrētu sfēru darbiniekiem obligāti vakcinēties pret "Covid-19". Pagājušajā nedēļā izskatīja pirmo prasības pieteikumu, un tiesa noraidīja Labklājības ministrijas ierēdnes Sandras Ruckas, viņas vīra Gunāra Rucka un meitas Kristīnes Ruckas prasību, kurā bija apstrīdēts valdības ārkārtējās situācijas rīkojumā iekļautais pienākums vakcinēties pret "Covid-19". Tiesa atzina, ka valdības rīkojumā paredzētais

Vakcinācijas aptvere valstī

Līdz aizvadītās nedēļas sākumam Latvijā pret "Covid-19" bija vakcinējušies 83% no kopējā nodarbināto skaita, liecina Ekonomikas ministrijas publiskotā informācija.

Virš 95% vakcinācijas aptvere sasniegusi veselības un sociālās aprūpes, izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumu, kā arī izglītības nozarēs strādājošos.

Valsts pārvaldes sektorā, fi-

nanšu un apdrošināšanas darbību jomā vakcinējušies no 91% līdz 95% strādājošo, bet no 81% līdz 90% vakcinēto ir informācijas un komunikācijas pakalpojumu, lauksaimniecības un mežsaimniecības, tirdzniecības, ūdens apgādes, notekūdeņu un atkritumu apsaimniekošanas nozarēs.

Nedaudz zemāku - no 71% līdz 80% - vakcinācijas aptveri sasniegusi profesionālo, zinātnisko un tehnisko pakalpojumu no-

zare, apstrādes rūpniecības nozare, nekustamo īpašumu nozare, elektroenerģijas, gāzes un siltumapgādes nozare, kā arī būvniecība.

No 60% līdz 70% vakcinēto aptvere ir starp mākslas, izklaides un atpūtas, sporta un uzglabāšanas, un ieguves rūpniecības, un karjeru izstrādes nozarēs strādājošajiem. □

Ja

vakcinācijas sākumā tika runāts par obligātu vakcināciju vien atsevišķās jomās strādājošajiem, tagad situācija mainījies. Redzot lēno vakcinācijas tempu, kas lika lemt par ārkārtējās situācijas un pēc tam arī mājāsdes izsludināšanu, valdība noteica, ka no 15. decembra derīgām "Covid-19" sertifikātiem jābūt visiem strādājošajiem, kuri savas darba pienākumus pilda klātienē jeb ārpus savas dzīvesvietas (arī individuāli, piemēram, mežizstrādē un lauksaimniecībā nodarbinātajiem, kravas transportlīdzekļu vadītājiem, apkopējiem, sargiem).

Saeima novembra sākumā galīgajā lasījumā pieņēma likuma grozījumus "Covid-19" infekcijas izplatības pārvaldības likumā, ar kuriem noteiktas tiesības darba devējam pēc noteikta laika atlaist pret "Covid-19" nevakcinētos darbiniekus, uz kuriem attiecas

Visiem, kuri strādā klātienē

prasība par vakcinēšanos.

Likumdošanā noteikts, ja līdz 15.novembrim (ieskaitot) darbinieks darba devējam neuzrāda vakcinācijas sertifikātu par pabeigtu vakcinācijas procesu, darba devējs, pamatojoties uz rakstveida rīkojumu, atstādina darbinieku no darba.

Ja pēc maksimālā atstādīšanas laika jeb trīs mēnešiem darbinieks bez atbilstošas objektīvas iemesla nebūs ieguvis vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikātu, darba devējam būs tiesības nekaņējoties izbeigt darba tiesiskās attiecības ar viņu, izmaksājot atlai-

šanas pabalstu viena mēneša darba algas (mēnešalgas) apmērā, bet, ja darbiniekam noteikta akorda alga, - viena mēneša vidējās izpeļņas apmērā. □

Lappusi sagatavojis
JĀNIS GABRĀNS

Projektu finansē
Mediju atbalsta fonds
no Latvijas valsts
budžeta līdzekļiem

MAF
Mediju atbalsta fonds